

קבצי הערות התמימים ואנ"ש ללקו"ש חלק ט"ז שיחה לפרשת פרה

קובץ הערות וביאורים אהלי תורה גליון מב (תש"מ)

א. בלקו"ש פ' פרה ש.ז. הערה 24 צוייך על מ"ש בפנים שהכהנים "היו רציך צו דער עבודה ביז צו מסנ"פ" - ל"תמיד רפ"ב". ולכאורה יש להביך מאי טעמא לא צוייך למשנה ביומא הקודמת לתמיד, (והוא שם רפ"ב), ובפרט שביומא במשנה מפורש יותר ענייך המס"נ שבדבר, ובפרט בגמרא שם (כג, א).

21/08/2018

ואפ"ל דטעם הדבר, לפי שמחלוקת הראשונים אם היו עושייך הפייס ביוהכ"פ (כמובא בתויו"ט יומא שם), ולפי הדעות שהיו עושייך ביוהכ"פ, אפ"ל דהמשנה והגמרא ביומא איירי ביוהכ"פ - וכאך בהשיחה הרי הכוונה שבכל יום (ולא רק ביוהכ"פ) היו עבודות וכו', ולכך צוייך לתמיד.

א' מהת'

תות"ל - 885

קובץ הנ"ל גליון מג

א. בלקו"ש פ" פרה ש.ז. מביא מ"ש הרמב"ם בספר המצוות (ק"ג) "שצונו לעשות פרה אדומה כדי שיהי' אפרה מזומן למי שיצטרך אליו לטהרת טומאת מת כמו שאמר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת" ומבאר שהמצוה היא לא (רק) בהאפר בשעת הצורך - כשנטמא בטומאת מת, וצריך להטהר באפרה - אלא האפר צריך להיות מלכתחילה מוכן לכאו"א שיהי' צריך לזה, וזהו פירוש הפשוט בהפסוק והיתה לעדת בני וגו' שהאפר צ"ל מוכן ומשומר, לכל עדת בני ישראל שיהי' צריך להטהר באפר הפרה, ואח"כ בסעי' ג' ממשיך דזהו מודגש גם בלשון הרס"ג (בספר המצוות שלו, פרשה מ"ה) "ופרה למשמרת בתדר" שאפר הפרה צריך להיות מוכן תדיר, ואח"כ מביא מה שביאר הרי"פ (שם) בכוונת הרס"ג שכוונתו (לא לחלק האפר שהיו ישראל מזיין הימנו אלא) לחלק האפר שנותנו בחיל, כי דוקא על חלק אפר זה כתוב הלשון "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת" כפי שדרשו חז"ל, וממשיך הרי"פ לבאר כי דוקא באפר זה יש הכרח עבור הכהן גדול, משא"כ בחלקים האחרים אין בזה הכרח כ"כ, ולכן המצוה היא רק בזה, אלא דבהשיחה מקשה עליו ב' קושיות דאין לפרש כן, ומבאר דכוונת הרס"ג ג"כ כדברי הרמב"ם הנ"ל - שגם הוא הביא הפסוק דוהיתה לעדת בני ישראל למשמרת וגו' - שהמצוה היא שהאפר יהי' משומר ומוכן תמיד לכל ישראל, כי בפשטות מה שכתוב והיתה וגו' למשמרת קאי על כל האפר כולו, עיי"ש בארוכה.

ויש להעיר, דהנה הרי"פ שם מביא שגם רבינו אליהו הזקן סב"ל כשיטת הרס"ג, וכמו שפי' הוא דזה קאי על האפר הנתון בחיל וז"ל הרי"פ: וגם הר"א הזקן באזהרותיו כתב בזה קרוב ללשון רבינו הגאון ז"ל כאן, שכתב וז"ל: "נצור אפר פרה טהור מטמא" וכוונתו שהמצוה ליתן מאפר הפרה למשמרת, ומש"כ טהור מטמא הוא מלשון הכתוב (איוב יד, ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד שדרשוהו בפ"ק דנדה (ט, א) ובפסיקתא דר"כ ובפסיקתא רבתי (פ' פרה) ובמדרשים (פ' חקת) על אפר הפרה עיי"ש. וכן סיים שם הר"א הזקן ז"ל כדרכו בלשון הכתוב ממש. "מי יתן טהור מטמא" עיי"ש. ועכ"פ דבריו הם ג"כ כדברי רבינו הגאון ז"ל כאן, וע"פ מה שביארנו דבריהם מבוארים על נכון. ודברי ר"א הזקן קצת מבוארים יותר. שביאר בהדיא שאעפ"י שבחלק אפר זה שניתן בחיל כתוב בו למשמרת, מ"מ גם הוא אינו אלא מוכן להזאה. וזהו שכתב "נצור אפר פרה (ואעפ"כ) טהור מטמא" כלומר שניתן למשמרת וגניזה

לצורך טהרה לאחד המיוחד בעם. דהיינו הכהן הגדול מאחי
שמזה בו לעתים רחוקות לענינים גדולים. וזהו שסיים
בלשון הכתוב "מי יתן טהור מטמא" וכוונתו לסיפא דהוא
קרא דכתיב "לא אחד". וכדרכו ז"ל לדבר באזהרותיו אלו
בדרך מליצה חידות, עכ"ל.

והנה לפי המבואר בהשיחה דלא מסתבר בכלל לומר
דהמצוה היא רק בהחלק שנותן לחיל, י"ל בפשטות דגם
כוונת הר"א הזקן היא כמו שכתב הרמב"ם דזה קאי על
כללות האפר שצ"ל למשמרת, היינו משומר ומוכן עבור כל
ישראל שיצטרך אליו, ולפי"ז אין צריכים לפרש כמו שפי'
הרי"פ דכוונתו דאעפ"כ טהור מטמא, היינו דגם הוא מוכן
להזאה, אלא כפשטות שצריך להיות למשמרת בכדי שכל
ישראל יוכלו להשתמש בו כשצריכים לזה.

ומה שסיים בהפסוק ד"מי יתן טהור מטמא" אפשר
לפרש ג"כ ע"ד שביאר הרי"פ דכוונתו לסיפא דקרא
שכתוב "לא אחד", אלא לא כמו שביאר הוא לשיטתו דקאי
על הכהן גדול, אלא הפי' בזה אפ"ל שבא לרמז במ"ש
במסכת פרה שבכל הפרות הי' מעורב מעט מפרת משה, וא"כ
כל הטהרה היתה תלוי' רק באחד, היא פרת משה שהי'
מעורב באותן האפר, וכמו שפי' ^{מציור החכמה} במתק אזהרות שם (אזהרה
כ') עיי"ש.

* * *

ב. עי' ברמב"ם במנין המצות בריש ספר היד במצוה
ק"ח שכתב וז"ל: להיות מי נדה מטמאין לאדם טהור
ומטהרין לאדם טמא מטומאת מת בלבד כו' עכ"ל, ובראב"ד
שם השיג ע"ז וז"ל: א"א ולמה לא יחשבו לשתיים הטומאה
והטהרה, עכ"ל, היינו דדעת הראב"ד שהי' זה צ"ל ב'
מצוות מיוחדות הטומאה והטהרה, והנה במרכבת המשנה
(ריש ח"ב) תירץ וז"ל: ודעת רבנו מכרעת דכיון שאין
המצוה לטהר ולטמא, אלא לדון בדין מי חטאת שפיר שניהם
חלקי מצוה אחת, עכ"ל. היינו כיון שאין זה מצוה אלא
דין במילא שניהם בכלל דין זה, ועי' בכס"מ שם.

אבל עי' בחינוך מצוה שצ"ט שחולק ע"ז, דמסיק שם
בהדיא דמי שעבר על זה ולא קיבל הזאה אם צריך לה בטל
עשה זו, עיי"ש, וכך משמע שהיא שיטת הרס"ג, דבעשה
קצ"ח מנה להתחטא בשלישי ובשביעי למצוה לחוד, ובעשה
קצ"ט מנה הא דמי חטאת מטמאין לחוד, עיי"ש. וראה
באנציקלופדי' תלמודית כרך ח' ע' תק"פ ובהערה 169 שם
בזה.

(ואיך להקשות מהנ"ל על המבואר בהשיחה בפשטות
דאם איך עליו חיוב לעלות לרגל וכו' איך שום חיוב
להזות, ומחינוך הנ"ל משמע די שבזה עשה, דהפי' בהחינוך
הוא דדוקא "אם צריך לה בטל עשה זה", היינו אם אכל
קדשים או נכנס למקדש וכו' דאז הי' צריך להזאה, הנה
נוסף להעונש שיש לו, ביטל גם עשה זו, וכן משמע גם
ממה שכתב לעיל שם "שכולם צריכים הזאה אם נטמאו במת
קודם שיכנסו למקדש או יאכלו הקדשים", משמע מזה דבאופן
שאינו נכנס למקדש וכו' ע"ד המבואר בהשיחה שאיך לו
קרקע וכו', דאז ליכא כלל עשה זו).

ולפי הנ"ל יש לעיין בלשון השיחה הנ"ל שכתב
וז"ל: אז די מצוה באשטייט ניט (נאר) איך נוצן דעם
אפר בשעת הצורך... נאר דער אפר הפרה דארף זיין
מלכתחילה גרייט פאר יעדן וואס וועט עס דארפן, עכ"ל.
דלכאו' כיון דלשיטת הרמב"ם קיימינן הכא, א"כ מהו
הכוונה בתיבת "נאר" דמשמע דגם בגוף הזאה ישנה מצוה,
דלכאו' כפי המבואר לעיל, איך בזה מצוה, אלא הוא דיך
בלבד דאפשר להטהר ע"י אפר הפרה, דלכך מונה ג"כ במצוה
ק"ח הנ"ל שמתמאין לאדם טהור וכו"ל, וא"כ מהו הפי' כאן
בתיבת "נאר", ואולי אפ"ל דזה קאי לשיטת החינוך
המובא שם בהערה 8, וכו"ל שסב"ל דזהו מצוה, או שישנו
ביאור אחר בשיטת הרמב"ם, ויש לעיין בזה.

איור החכמה

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

קובץ הנ"ל גליון תצז (תשמ"ט)

יא. בלקוטי שיחות חט"ז ע' 423, שגם צדיק זקוק לטהרת פרה אדומה להיטהר מהרגש מציאותו כיון שגם צדיק הוא "יש מי שאוהב" ויש לו בחירה חפשית עד לעשות ח"ו נגד הרצון העליון - הרי שהוא מציאות, ואינו מיוחד בתכלית באלקות, הרי שגם בעבודת הצדיקים מעורבת מציאות.

והנה בתניא פכ"א מדובר בזה רק על בינוני, שאצלו מצד מדריגתו יכול לעשות נגד רצון ה'; ועד"ז בלקוטי תורה (דברים מג, א) "וידע ערכו . . . שהרי יכול לדבר דברים בטלים באמצע לימוד באין מונע", שם מדובר על בינוני ולמטה ממנו, והחידוש כאן בלקו"ש הוא שגם מה שישנה בחירה חפשית (שלכאורה, האפשרויות שבה אינן אלא בגדר "יכולת")

ולא במציאות כלל) לעשות נגד רצון ה', הי"ז (בדרגה נעלית וכו') חסרון. ובבקשה לבאר ענין זה היטב.

קובץ הנ"ל גליון תצט

ח. בגליון לח (תצז) העיר הרב י.ג. ע"ז שמובא בלקו"ש חט"ז שגם צדיק זקוק לטהרת פרה אדומה להיטהר מהרגש מציאותו כיון שגם צדיק הוא "יש מי שאוהב" ויש לו בחירה חפשית עד לעשות ח"ו נגד רצון העליון הרי שהוא מציאות ואינו מיוחד בתכלית באלקות.

ושאל הנ"ל שזה שאומרים שיש לו בחירה חפשית (שלכאורה האפשריות שבה אינן אלא בגדר יכולת ולא במציאות כלל) לעשות נגד רצון ד' ה"ז חסרון ומדוע חשש רחוק כזו נקרא בשם חסרון שמשו"ז צריך גם הצדיק להגיע לטהרת פרה אדומה לבטל הרגש מציאותו, ע"כ.

24/08/2018

והנה אף שכבר ידוע לנו שענין של בכח וענין של יכולת הם דברים נפרדים עכ"ז דומים הם באופן מסויים ואולי י"ל שהביאור להנ"ל נמצא בהערת כ"ק אד"ש בספר תניא קדישא פרק י"ב כשמדבר ע"ד מדריגת הבינוני וזלה"ק בתניא ולא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם ע"כ ובכאן מעיר כ"ק אד"ש וזלה"ק הקושיא ידועה איך שייך לומר שבינוני לא עבר עבירה מימיו הלא יכול להיותו שכיה יותר שבנערותו הוא חוטא ואינו בדרגת בינוני כלל ואז אחרי תשובתו וחרטתו על העבר הוא מעמיד א"ע בדרגת בינוני (ואפשר לעלות גם להיות צדיק) וא"כ איך כתב רבינו שבינוני לא עבר עבירה מימיו ולפענ"ד הפיי שבינוני הוא שמצבו (כעת) הוא כזה שמושלת עשיית עבירה בעבר או בעתיד (אף שאז נסיונות ומלחמת היצר באופן שונה משל עתה) כי בלאה"כ הוא עכ"פ רשע בכח ואין זה בינוני בתכלית ועיין תניא פ"ל ע"כ.

רואים מכאן לכאורה שלא רק שבחירה חפשית יכולה לגרום לעשות ח"ו נגד רצון העליון (ז.א. שיש באפשריות וביכלתו (ואה"נ לא במציאות כלל) לעבור עבירה) וזה נקרא חסרון שמכריח לטהרת פרה אדומה אלא עוד יותר שבינוני שכעת במצבו עתה שייך לעבירה אין לו כלל וכלל תואר בינוני (עכ"פ לא בתכלית) ונקרא רשע בכח ולכן מסביר כ"ק אד"ש שמוכרח לומר שכעת אינו שייך לשום עבירה ועון וכנ"ל אולי בד"א זהו מקור למה שהביא הנ"ל אבל עדיין זה גופא צריך ביאור והסבר.

ואגב בזה שאומרים ומובא בחסידות באריכות (כנ"ל) החילוק ונפק"מ בין כח ליכולת שבכח קרוב יותר לפעולה ממשית מביכולת יש גם להביא סיוע ממקורות הנ"ל שבהשיחה הנ"ל שמדבר בבחירה חפשית אצל צדיק (כמש"כ הנ"ל בלשונו שיש ביכולתו לעבור עבירה) וכמובא בתניא פכ"ט הלשון גבי

כל אדם שיכול להתאוות לדברים האסורים ע"כ (עיין בלקו"ש ח"ז תזריע א' באריכות) אז לגבי זה הצדיק נקרא (רק) בשם חסרון ז.א. שנשאר במעמד ומצב שהי' ורק חסר משהו אצלו משא"כ כשמדברים על ענין הבכח (כנ"ל תניא פ"ב) בנינוני (ולא בצדיק) אז אם שייך במצב הלזה לעבור עבירה אז לא רק שנקרא בשם חסרון אלא כלשון אד"ש הוא רשע בכח ז.א. שנופל למצב גרוע ביותר ובשינוי גדול מכפי שהי' מקודם שחטא (וזה מורה לנו איך ^{אוצר החכמה} שענין הבכח מוריד האדם עוד יותר מענין היכולת ותואר צדיק שייך אצלו יותר ענין היכולת ואצל בנינוני שייך יותר ענין הבכח כמובן שמדברים כאן בעשיית עבירות משא"כ במצוות ומע"ט הצדיק קרוב יותר לקיומם מאשר הבינוני).

הרב דוד שרגא פאלטער
- תושב השכונה -

מצווה להיטהר ברגל

הרב רפאל שי' שוואב
רב ביהכ"נ רומנים, צפת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מבאר בשיחה על פרשת פרה (לקו"ש חלק ט"ז):
"אין לטמא מת חובה (מדאורייתא) להיטהר; אפילו לפני הרגל כאשר ישנה החובה 'לטהר את עצמו ברגל', גם אז חלה החובה רק על המחויב בעליה לרגל (בנוסף לכך שישנו דיון אם חובה זו היא דאורייתא או דרבנן, (להוציא אחרים, כגון: אדם שאין לו קרקע בארץ ישראל (או אדם השוהה בחוץ לארץ), שהם פטורים מעליה לרגל (ומקרבן פסח), ולכן הם אינם מחויבים ב - 'לטהר את עצמו ברגל'. עכלה"ק. ומשמע מזה: שאין החיוב להיטהר אלא על מי שחייב לעלות לרגל .

ויש לעיין בזה: דהרי ביבמות דף כ"ט ע"ב² כותב רש"י בד"ה ולא מיטמאת: "ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל שישראלים מוזהרים על הטומאה מונבלתם לא תגעו במס' ר"ה (דף ט')", ע"כ. כלומר שלדעת רש"י, גם אשה מצוה שלא להיטמא ברגל, למרות שאינה מחויבת בעליה לרגל ("יראה כל זכורך" - הזכרים ולא הנקבות). כמו כן מובן שלדעת רש"י החיוב להיטהר ברגל הוא גם לגבי טומאת מת.

וצ"ע.

1. ושם אות ב', בתרגום ללה"ק.

2. מובא בבית הלל יו"ד סי' שע"ג.